

Til Kunnskapsdepartementet
Att: Statsråd Ola Borten Moe

2022-12-20

Innspill til utsynsmeldingen

Hva slags kompetanse trenger vi i Norge i de kommende 20 årene, om vi skal beholde dagens velstandsnivå?

Vi som jobber med digital omstilling og med å utvikle digitale produkter og tjenester har siden 2010 opplevd en vedvarende økning i etterspørsel etter:

1. Flere ledere og fagfolk som *kan* utvikle digitale produkter og tjenester
2. Flere studieplasser innen UX/-interaksjonsdesign, tjenstedesign, bruker-innsikt, produktledelse, løsningsutvikling og datavitenskap
3. Etter- og videreutdanningstilbud for dem som allerede er i arbeid

Å kunne utvikle digitale produkter og tjenester er ettertraktet kompetanse. Designere og teknologer på de mest populære utdanningene ansettes til fast stilling 1–2 år før de er ferdige med studiene. Siden 2012 har startlønningene for disse rollene økt >30%, ref lønsundersøkelser utført av IxDA Oslo og Grafill.

I dag må virksomheter med sterke digitale fagmiljøer jobbe målrettet for å få tak i kvalifiserte kandidater. For mindre virksomheter, spesielt utenfor de store byområdene kan det være svært krevende å få tak i “de rette folka”.

Å bedre situasjonen vil kreve flere studieplasser, men også et mye tettere samarbeid mellom UH-sektoren og virksomhetene som ansetter designere og teknologer for å jobbe med digital produkt- og tjenesteutvikling.

IxDA Oslo takker for at vi får dele våre innspill og står klare til å bidra videre.

Fredrik R. Matheson
Daglig leder, IxDA Oslo

IxDA Oslo er et fagnettverk for alle som designer, utvikler, leder og forvalter digitale produkter og tjenester. Vårt fokus er på digital produktutvikling, tjenstedesign og omstillingen som digitaliseringen skaper. Siden 2003 har vi organisert mer enn 150 faglige møter, workshops og konferanser for våre mer enn 5000 medlemmer.

Vi drives med støtte fra 27 virksomheter i offentlig og privat sektor, og samarbeider med DOGA og Grafill. Vi er en del av IxDA-nettverket som har mer enn 200 grupper og 120 000 medlemmer verden over. I Norge finnes IxDA-grupper i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger.

Hvordan skal vi digitalisere?

Vellykket digitalisering krever at en *setter brukeren i sentrum for tjenesteutviklingen* (ref Digitaliseringsrundskrivet). Enten målet med digitalisering er kostnadseffektivisering gjennom økt bruk av selvbetjening, eller å skape nye og lønnsomme tjenester, må vi i dag lage tjenester som folk *kan* og *vil* bruke.

Dette prinsippet gjelder på tvers av målgrupper, oppgaver og fagspesialiteter. Hvor gode digitale verktøy du har, påvirker din evne til å jobbe effektivt, enten du brøyter fjelloverganger vinterstid, styrer en borestreng, skal skrive ut en fartsbot, styrer et lager, eller jobber med [høringer](#).

Digitalisering er ikke noe ekstra som skal gjøres i tillegg til alle andre oppgaver. Det er en omlegging av samfunnet vårt på linje med elektrifiseringen av Norge som startet for 150 år siden. Vi må ha folk nok til oppgaven, og vi må [ta vare på sjølråderetten](#) når vi digitaliserer.

Digitaliseringen er ikke “noe attåt”

Det særegne med digitalisering er at virksomheter ikke “kjøpe inn” digitale løsninger og fortsette som før. Men som vi ser i en [undersøkelse](#) (PDF) utført for Siemens i 2019 mener virksomheter at digitalisering har størst innvirkning på effektivisering av arbeidsprosesser, og på kostnadsreduksjon.

Nye forretningstilbud og -modeller, nye tjenestetilbud/kundeopplevelser, og vekst i omsetning kommer lenger nede på listen. Kostnadsfokus er avgjørende, men i møtet med borgere som forlanger god selvbetjening, og i markeder med stor konkurranse, må virksomheter kontinuerlig *tilpasse* seg brukernes krav og bygge plattformer som lar dem levere på sine toppmål. Da må en ha folk som kan gjøre jobben.

[NHOs kunnskapsbarometer 2021](#) (PDF) viser at norske virksomheter mangler mange typer digital kompetanse, fra sikkerhet og samhandling til automatisering og analyse, og mer. Av virksomhetene som deltok i Siemens-undersøkelsen fra 2019 var det 35% som så etter kompetanse på digitalisering av kundeprosesser og utvikling av selvbetjeningsløsninger. Det er bare olje- og gass som slår digital tjenesteutvikling og IKT på verdiskapning per ansatt. Å forsterke utdanning og kompetanseheving slik at vi får flere folk som *kan* digital produkt- og tjenesteutvikling, er derfor et lønnsomt case.

Hvordan skal vi bygge digital kompetanse?

I [NOU 2018:2 – Fremtidens kompetansebehov](#) pekte Holden-utvalget “digital omstilling vil kreve nye kompetanser både hos ledere og ansatte”.

Vi som jobber med digital omstilling som ledere og fagfolk håndterer endringene og usikkerheten ved å hele tiden investere i kompetansebygging. I hver av virksomhetene vi jobber i, bygges det opp et stort kunnskapsmaskineri som hjelper de ansatte å holde seg oppdaterte.

Gjennom dette bidrar de til at virksomheten jobber kyndig med digital produktutvikling, tjenstedesign, måling og analyse, innsiktsarbeid, IT-sikkerhet, gevinstrealisering og måloppnåelse. Men denne modellen fungerer bare hos de største og beste. Den er kostbar og tidkrevende å få til å fungere. I tillegg må mye tid og penger brukes på å få rekruttert de beste kandidatene fra de mest relevante studiene. Dette gjør at mindre virksomheter, spesielt de utenfor sentrale strøk, må hankses med et ekstra sett med strukturelle utfordringer om de vil hevde seg også i fremtiden.

Vi vet hvilken digital kompetanse vi trenger

Holden-utvalget skrev også at “det knytter seg stor usikkerhet til hvilke kompetanser, utdanninger og yrker som vil kreves for å utføre fremtidens arbeidsoppgaver”.

Paradokset er at vi som jobber med digital omstilling, og med utvikling av digitale produkter og tjenester vet meget godt hva slags kompetanse vi trenger, nå og har et dugelig bilde av hva vi trenger fremover. Derfor deler vi her fire forslag som vi mener vil øke kompetansen i Norge på digitalisering.

Vi foreslår fire tiltaksområder

1. Tettere samarbeid mellom vår bransje, studiestedene, og forvaltningen om format, innhold, omfang og struktur på utdanninger innen digitalisering
2. Flere studieplasser innen UX/-interaksjonsdesign, tjenstedesign, brukerinnsett, produktledelse, løsningsutvikling og analyse og datavitenskap
3. Etter- og videreutdanningstilbud for dem som allerede er i arbeid
4. Nye veier inn i digitaliseringsroller, yrkesfaglige såvel som akademiske

Vi ser frem til å fortsette dialogen med Kunnskapsdepartementet og UH-sektoren!